

POSTANOWIENIE

23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 23 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. W.

z udziałem J. F., S. J.

i Gminy W.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej J. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie

z 11 lipca 2023 r., II Ca 1502/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki J. F. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawcy odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

(E.C.)

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy J. W. od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 11 lipca 2023 r., sygn. akt II Ca 1502/21 (oddalającego apelację wnioskodawcy J. W. od postanowienia Sądu Rejonowego Lublin- Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z 10 września 2021 r. oddalającego wniosek o stwierdzenie nabycia przez niego 1 stycznia 2005 r. przez

zasiedzenie własności części [310,5 m²] nieruchomości położonej w Ł., Gminie W., stanowiącej działkę nr (...), o powierzchni 0,35 ha) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Z zasadniczych ustaleń Sądów meriti wynika, że właścicielem przedmiotowej nieruchomości jest uczestniczka J. F. na mocy umowy darowizny z 21 sierpnia 1998 r. Nieruchomość graniczy z działkami, których właścicielami są Gmina W. i S. J. Od strony wschodniej przylega ona do siedliska wnioskodawcy. Wcześniej współwłaścicielami tej nieruchomości, stanowiącej pole uprawne, byli małżonkowie

R. K. i G. K., rodzice uczestniczki. Z końcem lat siedemdziesiątych oddali oni tę nieruchomość A. K. w dzierżawę na podstawie ustnej umowy. A. K., dziadek wnioskodawcy, uprawiał nieruchomość i przywoził do nich zboże w ramach zapłaty czynszu dzierżawnego. Małżonkowie K. ani uczestniczka nie zawierali umowy dzierżawy z wnioskodawcą. Uczestniczka 22 września 1998 r. pisemnie wypowiedziała umowę dzierżawy A. K. W pisemnej odpowiedzi z 1 października 1989 r. na powyższe wskazał on, że od 1986 r. nie jest dzierżawcą, gdyż przekazał nieruchomość wnioskodawcy. W tym czasie doszło do przekazania wnioskodawcy w drodze darowizny także innych nieruchomości należących do A. K., który zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego. Wnioskodawca wbrew woli uczestniczki ogroził część nieruchomości, której spór dotyczy, siatką na betonowej podmurówce, a także od strony drogi gminnej obsadził krzewami ozdobnymi i drzewami, a od strony wschodniej wykopał sadzawkę. Część drzew rośla na nieruchomości już wcześniej. Na skutek pozwu z 17 kwietnia 2012 r. w Sądzie Rejonowym Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku toczyła się sprawa o wydanie przedmiotowej nieruchomości (sygn. akt [...]). Sąd odwoławczy uznał, że brak było dowodów świadczących o samoistnym charakterze posiadania spornej nieruchomości przez dziadka wnioskodawcy. Stwierdził jednocześnie, że wnioskodawca poprzez zmianę zagospodarowania części spornej nieruchomości i przyłączenie jej do swego siedliska na skutek postawienie stabilnego ogrodzenia, zmanifestował otoczeniu samoistny charakter jej posiadania. Sąd wskazał, że wnioskodawca mógł rozpocząć zmianę zagospodarowania objętej wnioskiem nieruchomości już po uzyskaniu tytułu własności do pozostałych nieruchomości przekazanych mu przez dziadka, co miało miejsce nie wcześniej niż w drugiej połowie lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Po raz kolejny zmanifestował wobec uczestniczki wolę samoistnego posiadania, odmawiając wydania spornej części nieruchomości i ogradzając ją trwałym ogrodzeniem, co miało miejsce najwcześniej w 2000 r. Sąd zauważył też, że wnioskodawca utracił wolę samoistnego posiadania nieruchomości, uznając powództwo w sprawie o jej wydanie. Według Sądu, nawet przy przyjęciu najkorzystniejszej dla wnioskodawcy wersji i uznaniu, że bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się z końcem 1986 r. i tak by ono nie nastąpiło, gdyż upływ trzydziestoletniego terminu zasiedzenia

nieruchomości (przypisując złą wiarę wnioskodawcy) przypadałby na koniec 2016 r., a bieg tego terminu został wcześniej przerwany na skutek wytoczenia powództwa o wydanie.

Wnioskodawca skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego oparł na obu podstawach przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy prawnoprocesowej skarżący zarzucił naruszenie: „art. 224 k.p.c. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. - 382 k.p.c. poprzez przedwczesne zamknięcie rozprawy i niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy polegające na nieuzupełnieniu postępowania dowodowego i bezpodstawnym oddaleniu przez sądy wniosku dowodowego wnioskodawcy o przeprowadzenie opinii biegłego sądowego z zakresu ogrodnictwa celem ustalenia wieku nasadzeń oraz drzew znajdujących się na nieruchomości (...) ze względu na to, iż był on zbędny w niniejszej sprawie i służył (...) jedynie przewlekłości postępowania, podczas gdy dowód ten miał służyć wykazaniu (...) okresu samoistnego posiadania nieruchomości przez wnioskodawcę i jego poprzednika co mogło doprowadzić do odmiennego orzeczenia sądu”; „art. 224 k.p.c. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie przez sądy wniosku dowodowego wnioskodawcy o przeprowadzenie opinii biegłego sądowego z zakresu pisma ręcznego celem wykazania, iż poprzednik wnioskodawcy A. K. nie podpisał oświadczenia o zaprzestaniu dzierżawy nieruchomości i przekazaniu dzierżawy wnukowi czyli wnioskodawcy ze względu na to, iż był on zbędny w niniejszej sprawie i nie miał wpływu na wyjaśnienie sprawy, podczas gdy dowód ten miał służyć wykazaniu (...), iż poprzednik wnioskodawcy nie był posiadaczem zależnym gruntu a posiadaczem samoistnym czego przyjęcie doprowadziłoby do odmiennego orzeczenia”; „art 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art 378 § 1 k.p.c. poprzez zaaprobowanie przez Sąd II Instancji prawidłowości postanowienia Sądu Rejonowego Lublin Wschód mimo braku wszechstronnego rozważenia przez tenże Sąd całokształtu materiału zebranego w sprawie oraz wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, przekroczenia granicy osądu sędziowskiego i oparcia rozstrzygnięcia na wybiórczo przeprowadzonych dowodach (...)”. W ramach podstawy materialnoprawnej zarzucił naruszenie: „art. 172 k.c. w związku z art. 336 k.c. poprzez uznanie, że wnioskodawca nie był

posiadaczem samoistnym przez okres niezbędny do zasiedzenia nieruchomości, gdy tymczasem z zebranego materiału dowodowego wynika, iż wnioskodawca był posiadaczem samoistnym części działki (...) przez okres 30 lat a ww. okres upłynął”; „art. 339 k.c. w związku z art. 172 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w stosunku do wnioskodawcy (...) i przyjęcie (...), że w stanie faktycznym sprawy nie znajdowało zastosowanie domniemanie samoistności posiadania J. W. i jego poprzednika A. K. z uwagi na łączącą ich z poprzednikiem uczestniczki umowę dzierżawy w sytuacji, gdy nie zostało wykazane, aby takowa umowa istniała a wszystkie przesłanki zasiedzenia zostały spełnione”; „art. 176 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym niedoliczeniu czasu do posiadania spornej przez Wnioskodawcę - czasu posiadania samoistnego posiadania nieruchomości przez (...) poprzednika wnioskodawcy z uwagi na to, iż sądy obu instancji uznały iż posiadanie było zależne pomimo braków dowodów determinujących taką tezę”.

Skarżący, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że „wobec rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania jest ona oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania odwoławczego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza jak i kontrolna sądu”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł zatem na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Uzupełnienie w tej materii zostało przedstawione w piśmie procesowym z 24 listopada 2023 r. (k. 382-383).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do ich ogólnikowego powołania czy przytoczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny -

wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, nie publ. z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18, nie publ.).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżący w żaden sposób nie wykazał, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w powyższym rozumieniu, w szczególności iż on względnie jego poprzednicy prawni w ogóle mieli przymiot samoistnych posiadaczy przedmiotowej nieruchomości, nie mówiąc już o konieczności udowodnienia także wymaganego ustawą czasu tego rodzaju posiadania. W dodatku w uzasadnieniu wniosku wnioskodawca powołuje art. 328 § 2 k.p.c., który został znowelizowany i nie jest miarodajny w odniesieniu do uzasadnienia postanowienia co do istoty sprawy sądu odwoławczego.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto stosownie do art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., zaś w zakresie odsetek na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), a także przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r. poz. 2324). Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe uczestniczki w postępowaniu kasacyjnym ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 4 w zw. z § 5 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

(E.C.)

[ał]